

Frösådd på kyrkogårdar

- Användning och tillvägagångssätt

Direct sowing on cemeteries - Use and approach

Författare Catherine Hansson

Självständigt arbete - 15 hp
Trädgårdsingenjör: design - kandidatprogram
Alnarp 2017

Frösådd på kyrkogårdar

- Användning och tillvägagångssätt

Direct sowing on cemeteries

- Use and approach

Catherine Hansson

Handledare: Frida Andreasson, SLU, Institutionen för Landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Examinator: Karin Svensson, SLU, Institutionen för Landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: G2E

Kurstitel: Kandidatarbete i trädgårdsdesign

Kurskod: EX0798

Program: Trädgårdsingenjör: design - kandidatprogram

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2017

Omslagsbild: Nigel Dunnett, med tillstånd.

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Kyrkogård, trädgårdsdesign, design, frösådd, direktså, plantering, ängslik plantering, naturlig plantering

SLU, Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för landskapsarkitektur, trädgårds- och växtproduktionsvetenskap

Institutionen för landskapsarkitektur, planering och förvaltning

Förord

Naturen är något som alltid legat mig nära om hjärtat, något jag tror den gör för många. Naturen är något som driver, hjälper, lugnar och stärker oss människor även om vi kanske inte alltid är medvetna om det.

Under sommaren 2016 mellan år 2 och år 3 av min utbildning blev jag erbjuden att hjälpa till på en lokal kyrkogård som ville göra om tre återgivna gravplatser till en askgravplats. De behövde hjälp med ritningar samt förslag på växter som skulle passa. Ganska snart efter att det arbetet kom igång fick jag ett samtal från styrelsen som meddelade att de gärna ville ha hjälp med de två andra kyrkogårdarna inom samma församling där två större askgravplatser planerades. Det första designprojektet påbörjades under sensommaren 2016 och fortlöpte en bit in på hösten. I samband med det hölls en gästföreläsning av Nigel Dunnett som visade sina verk och hur han använde sig av frösådd när han anlade bland annat Olympic Park i London samt olika takträdgårdar. Det var en fantastiskt inspirerande föreläsning som rotade en idé om att använda sig av frösådder på kyrkogårdar för att få ner kostnader, arbetsbörda och samtidigt inte dra ner på kvaliteten på kyrkogården utan snarare förstärka den. Då jag för tillfället kände att jag saknade kunskap inom området bestämde jag mig skapa en mer traditionell design för det projektet. Däremot bestämde jag mig för att jag ville lära mig mer kunskap om användningen av frösådd och tog tillfället i akt genom att skapa detta kandidatarbete.

Jag vill tacka Kennet Harby, Hans Hultén samt Thomas Johansson från Fridlevstads församling för all hjälp ni kunnat bistå mig med. Jag vill också tacka alla som tog sig tid att svara på min enkätundersökning och för alla positiva och uppmuntrande ord jag fått på vägen.

Sammanfattning

Ett designuppdrag för askgravplatser i Fridlevstads församling 2016 visade på svårigheterna att möta kraven på hög standard och kvalitet med små ekonomiska medel. En inspirerande föreläsning med Nigel Dunnett samma höst gav idéer om en eventuell lösning på problemet genom att använda sig av samma teknik som Dunnett själv använder: frösådder. Detta gav upphov till idén att skapa detta arbete och undersöka de för- och nackdelar som finns med frösådd plantering.

Arbetet grundar sig i en grundlig litteraturstudie där mycket fakta skrivits av Nigel Dunnett själv men också av James Hitchmough och Noël Kingsbury som är andra stora namn inom ämnet. Det genomfördes också en enkätundersökning för att få med åsikter och tankar från kyrkogårdsbesökare, samt kvalitativa intervjuer med personer insatta i kyrkogårdsverksamheten.

Enkätundersökningen visade på att kyrkogårdsbesökarna generellt är positiva till den typen av planteringar vilket bör ses som en fördel då deras uppskattning av utseendet på kyrkogården väger tungt.

Litteraturstudien påvisade att det finns både fördelar och nackdelar med att användning frösådder. Det kan minska både skötseln och kostnaden av en plantering jämfört med traditionella planteringar där krukade plantor används, förutsatt att det görs på ett korrekt sätt. Nackdelarna är bland annat att det krävs god kunskap om växter, något som kanske inte alltid finns på plats utan behöver hyras in. Det finns alltså nackdelar men också stora fördelar för kyrkogårdarna att använda sig av frösådda planteringar.

Innehållsförteckning

Förord	I
Sammanfattning	II
Innehållsförteckning	III
Inledning	1
Bakgrund.....	1
Syfte & mål.....	1
Avgränsning.....	2
Frågeställning	2
Metod & material.....	2
Litteraturstudie	4
Ängen	5
Naturlika planteringar	7
Två pionjärer	7
Påverkan på människan	9
Påverkan på insektslivet	11
De främsta fördelarna.....	12
Anläggning.....	12
Rätt växt på rätt plats.....	13
Förberedelser	14
Design	15
Diskussion	20
Slutsats - Att tänka på vid anläggning av vildsådd plantering.....	21
Källförteckning	23
Bilder & illustrationer	23
Böcker.....	23
Digitala källor	24
Vetenskapliga artiklar	24
Bilaga	26
Enkätundersökning.....	26
Enkätssvar	29

Inledning

Bakgrund

Enligt Hans Hultén¹, kyrkogårdsvaktmästare på Sillhövda kyrka, pågår en konstant kamp inom kyrkogårdsförvaltningen om balans mellan att hålla en hög kvalitet på kyrkogården och att hålla nere kostnaderna då budgetarna ofta är väldigt knapra.

Nigel Dunnett och James Hitchmough arbetar med en speciell metod för att föra naturen in i städerna och på så sätt locka fram det primitiva lugnet hos människorna. Genom att ta fram olika fröblandningar med perenna och annuella fröer, räkna ut en lämplig procentsats för respektive växt anpassad efter dess konkurrenstålighet, storlek och spridning och sedan blanda fröerna med sand och sprida dem för hand skapar de en naturlig, frodig och vacker plantering som tilltalar många.²

Genom att använda sig av denna metod att så planteringar istället för att plantera uppdrivna plantor, skulle det då resultera i en mer skötselintensiv plantering för kyrkogårdarna till en lägre kostnad, både vid anläggning och skötsel? Är det något som skulle fungera på en kyrkogård och skulle det locka kyrkogårdsbesökarna?

Syfte & mål

Arbetet har som syfte att lyfta fram möjligheten att använda sig av frösådd på kyrkogårdar istället för de traditionella krukade plantorna. Tanken är att belysa de för- och nackdelar som finns med att använda frösådd och målet är att få fram en slutsats som kan användas som en slags guide om en kyrkogård väljer att anlägga en plantering med hjälp av frösådd.

¹ Hultén, Hans. Kyrkogårdsvaktmästare Sillhövda kyrka, Fridlevstad församling. Intervju. 2017-05-25.

² Dunnett, Nigel. Professor i "Planting design, urban horticulture and vegetation technology", Department of Landscape, University of Sheffield. Föreläsning "Revolution or evolution?". 2016-08-30.

Avgränsning

Avgränsningen för arbetet har gjorts genom att generalisera en kyrkogård och göra analyserna utefter det. Det kommer inte att skapas några ritningar eller planer, utan kommer utgå från ett teoretiskt perspektiv. Arbetet kommer inte innefatta några större undersökningar och inte heller kommer det göras några praktiska försök med fröer.

Frågeställning

Vilka är för- respektive nackdelarna med att använda frösådd på kyrkogårdar?

- Vad kan kyrkogårdar tjäna på att använda sig av fröplantering istället för uppdrivna plantor?

Metod & material

Materialet för detta arbete har främst framtagits genom litteraturstudier. Det finns förhållandevis begränsad mängd skrivet om ämnet så insamlingen av information har tagit tid. Främst består materialet av artiklar och böcker skrivna av välkända och trovärdiga författare.

En viktig del i arbetet var också att prata med kyrkogårdsbesökare samt de personer som arbetar på kyrkogården. En enkät (Hartman, 2004, s 271-288; Olsson & Sörensen, 2011, s 131-136) för kyrkogårdsbesökare genomfördes och sammanlagt 224 personer svarade (se Bilaga). Enkäten skapades och sammanfattades med hjälp av verktyget Google Formulär. Den länkades sedan till via en stor trädgårdsinriktad grupp på Facebook vid namn "*Trädgårds Kompisar*" som vid tillfället hade 28 654 medlemmar. Det ansågs vara den snabbaste vägen att hitta en bred svarsgrupp. Enkäten var öppen för alla som var medlemmar i gruppen under fyra timmar. Frågorna rörde naturlika planteringar och om huruvida dessa skulle uppskattas på en

kyrkogård. I enkäten fanns möjlighet att motivera sitt svar samt kommentera vad individen ansåg vara viktigast på de allmänna delarna av en kyrkogård ur en estetisk synpunkt. Ålder, kön och hur ofta den svarande besökte en kyrkogård inledde enkäten för att ge en god bas. De svaranden fick också exempelbilder, liknande [Bild 2] (se sidan 7), på hur dessa planteringar kan se ut för att kunna skapa sig en bild.

Kortare kvalitativa intervjuer (Hartman, 2004 s 281; Olsson & Sörensen, 2011, s 133) genomfördes med tre personer från Fridlevstad församling. Församlingen består av tre kyrkor: Tvings, Sillhövdas och Fridlevstads kyrka. Två av de intervjuade (Thomas Johansson och Hans Hultén) arbetar som kyrkogårdsvaktmästare, på Fridlevstads respektive Sillhövdas kyrka. Kennet Harby som är med i styrelsen för Fridlevstad församling intervjuades också. Intervjuerna höll en låg grad av strukturering med öppna frågor där främst praktiska saker togs upp, såsom vad som är viktigt ur ett skötselperspektiv, kostnadsperspektiv och så vidare.

Litteraturstudie

Kraven på dagens kyrkogårdar är höga. Besökarna ställer höga krav på att allt är rent, snyggt och väl omhändertaget, gärna med nykrattade gångar och nyklippta häckar. Samtidigt är ekonomin begränsad och arbetskraften likaså. Detta gör att det letas billigare lösningar som samtidigt ska uppfylla de krav som besökarna ställer på sin kyrkogård.³

En reflektion efter att ha besökt flertalet kyrkogårdar i Skåne och Blekinge är att många kyrkogårdar använder sig av krukade ettåriga plantor såsom isbegonia (*Begonia x semperflorens-cultorum*) och silverek (*Jacobaea maritima*) som planteras runtom på kyrkogården. Det är växter som är vackra lång tid på året och som är relativt billigt att köpa in. Problemet med denna lösning är att den lätt kan kännas statisk och det blir också en löpande kostnad då växterna köps in år efter år. Exempelvis Sillhövda kyrkogård norr om Karlskrona köper in ca 2000 av dessa växter varje år vilket kostar ungefär 7000 kronor exklusive moms.⁴

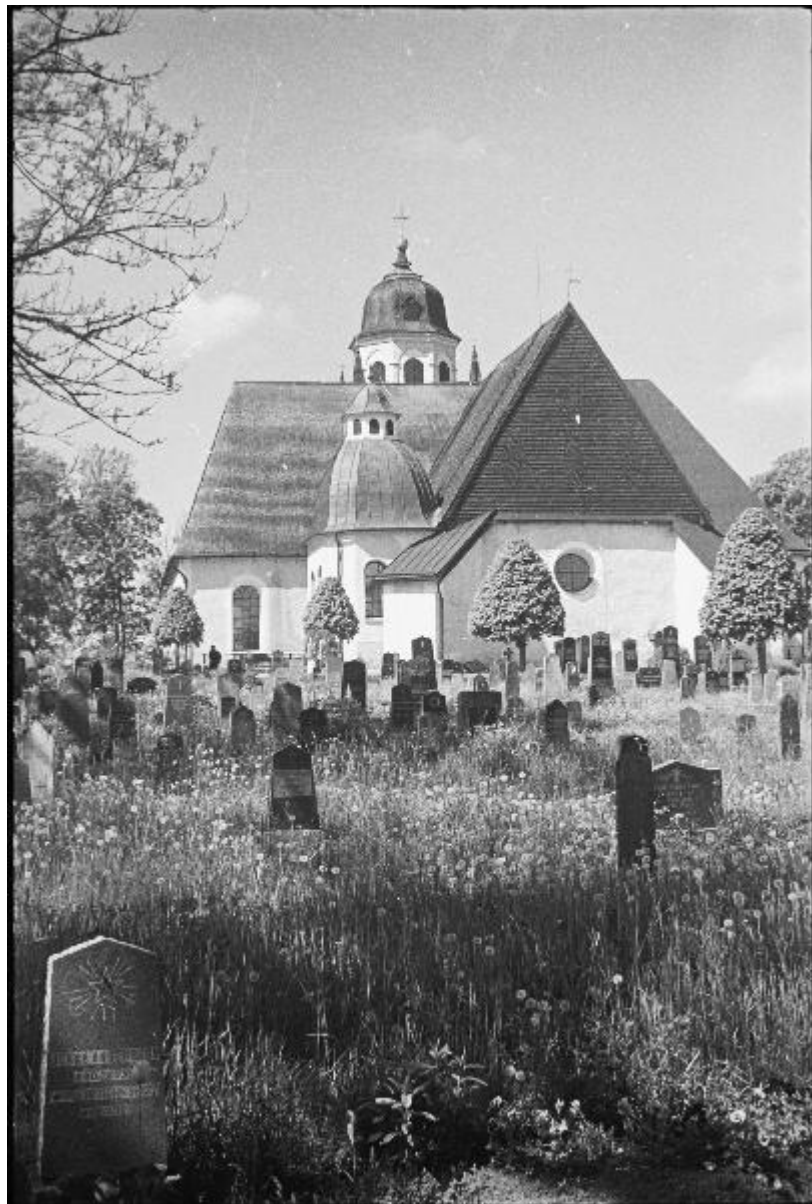
Dagens välskötta kyrkogårdar med stora, relativt skötselintensiva gräsmattor och häckar hade inte funnits utan motordrivna gräsklippare och trimmers och är något av en nymodighet som inte funnits i mer än 50 år (Gullbrandsson, u.å.). Innan dess var kyrkogårdarna ofta vildvuxna ängar som slogs ner med lie en eller ett par gånger per säsong. Insprängda i ängen stod gravstenarna, med naturligt upptrampade stigar runtomkring som oftast markerade kortaste vägen mellan kyrkogårdsgrindarna och kyrkoporten (Gullbrandsson, u.å.).

Mycket har alltså hänt i och med den industriella revolutionen. Dels tack vare mer effektiva verktyg såsom gräsklipparen, men även att handeln har växt och gjort växter både billigare och mer lättillgängliga. Det har bidragit till att förändra utseendet på kyrkogårdarna då det går att få ett färdigt resultat snabbare. Dock

³ Hultén, Hans. Kyrkogårdsvaktmästare Sillhövda kyrka, Fridlevstad församling. Intervju. 2017-05-25.

⁴ (ibid.)

innebär det färdiga resultatet ofta mer skötsel då bar jord ofta exponeras och ska hållas bar (Gullbrandsson, u.å.).

[Bild1] Säby kyrka, år 1943. Foto: Bertil Berthelson.

Ängen

En äng definieras enligt Nationalencyklopedin som "*vegetation bildad huvudsakligen av stråväxter, främst gräs, samt örter...*" (Nationalencyklopedin, u.å.).

En blomsteräng är en skötlextensiv och dekorativ plantering och användningen av inhemska växter minskar skötseln, ser bra ut och visar oss tillbaka till naturen (Gao, Wu, Binghua, & Bai, 2012).

Traditionellt slås ängen under sommaren som en del av jordbrukskulturen för att få ut hö. Med tiden har ängarna i England dock ersatts mer och mer av betesmarker och odling av grödor, vilket påverkat både landskap och den biologiska mångfalden (Oudolf & Kingsbury, 2005, s 94). De senaste 30 åren har det sätts ängsblommor i delar av Liverpool i England som kontrast mot den annars hårda urbana miljön, vilket lett till mycket starka och effektfulla planteringar (Laverack et al., 2006).

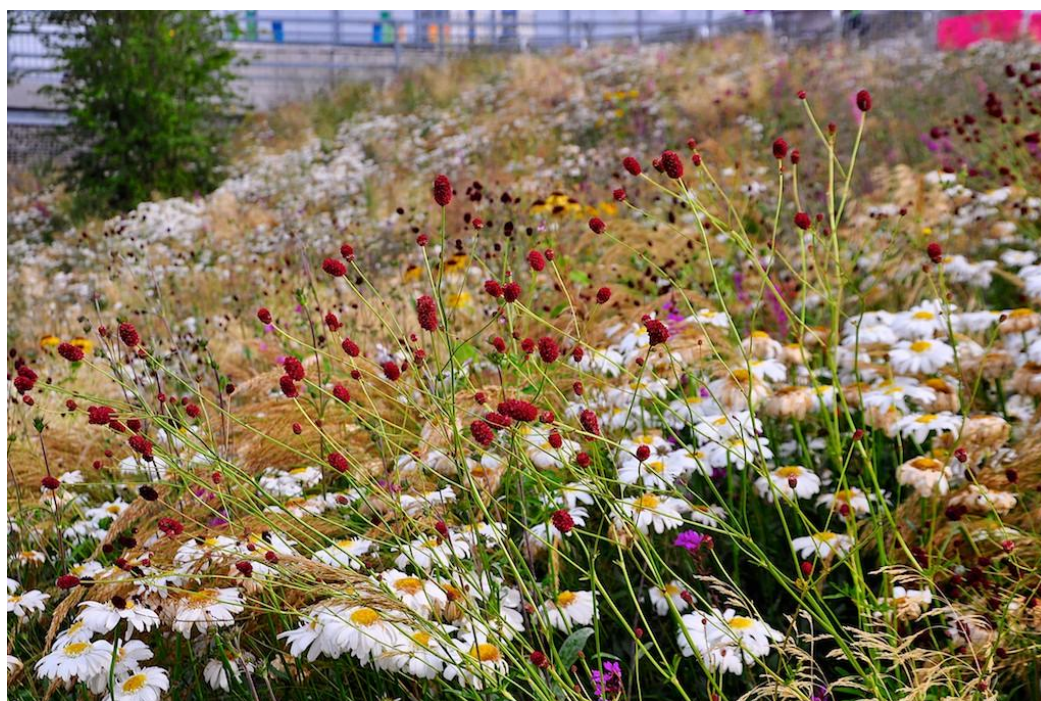
Att skapa en äng är inte så enkelt som det kan låta. Trots att en etablerad äng kräver väldigt lite skötsel är det desto svårare att anlägga. Ofta är jorden alltför näringsrik vilket leder till att gräsen ofta tar över innan de mer svagväxande ängsblommorna hinner växa till sig. Blomningen är ofta mycket vacker och rik, men blomnings-perioden är ofta kort och begränsad till tidig sommar, åtminstone här i norra Europa. Ordet äng används dock ofta felaktigt för att beskriva moderna naturlika fleråriga planteringar, något som kan skapa stor förvirring (Oudolf & Kingsbury, 2005, s 94).

De senaste åren har det börjat sprida sig en uppfattning inom landskaps- och trädgårdsarkitekturen att naturlika örtartade planteringar med liknande struktur och form som naturliga miljöer är mindre kostsamma att sköta och är mer attraktiva och spännande än traditionella planteringar. Naturlika planteringar med inhemska och exotiska perenna växter anses som ett kostnadseffektivt, hållbart och attraktivt alternativ till de moderna planteringarna. Detta är en uppfattning som skiljer sig dramatiskt från det traditionella sättet att tänka inom landskaps- och trädgårdsarkitekturen där stor vikt läggs på struktur och mönster (Gao et al., 2012). Dessa typer av planteringar har inget specifikt namn men kallas ofta ängslika eller naturlika planteringar. Några som har grävt djupare i och specialiserat sig på den här typen av planteringar är Nigel Dunnett och James Hitchmough.

Naturlika planteringar

Två pionjärer

James Hitchmough och Nigel Dunnett arbetar båda på University of Sheffield's Department och Landscape. De är pionjärer inom den så kallade hortikulturella ekologin, det vill säga användningen av växtekologi vid designade planteringar.

[Bild 2] Från Nigel Dunnetts planeringar i Olympic park tagen i juli 2011.

Nigel Dunnett är mest känd för sitt arbete med annuella fröblandningar som ett billigt sätt att anlägga färgsprakande, vackra och insektsvänliga sommarplanteringar på allmänna platser. Bland annat medverkade han vid anläggningen av Olympic Park i London 2012, som fått mycket uppmärksamhet. Han använder också främst kultiverade växter som de flesta trädgårdsägare känner igen och kan hitta i butik (Oudolf & Kingsbury, 2013, s 226, 231).

"I have spent much of my life understanding how to assemble sustainable, designed plant communities that are attractive to the public, in particular how to apply the ecological rules that govern what can be designed... These rules are universal and blind; they don't distinguish between wild and cultivated plants."

- James Hitchmough (Oudolf & Kingsbury, 2013, s. 226)

James Hitchmough använder perenna fröblandningar baserade på naturligt förekommande växtblandningar, såsom den nordamerikanska prärien, den europeiska ängen och den sydafrikanska stäppen. När han väljer växter väljer han ofta sådana som är relativt närbesläktade med arter som finns naturligt på de brittiska öarna (Oudolf & Kingsbury, 2013, s 226, 228).

Båda dessa pionjärer har en viktig grundsten gemensamt: deras planteringar baseras på frösådd. Resultatet blir ofta ängslika/naturlika planteringar som är frodiga och attraktiva. De själva kallar sin stil för *Enhanced nature* (Oudolf & Kingsbury, 2013, s 240), vilket i detta arbete kommer översättas med vildsådd plantering för att inte förväxlas med de mer övergripande begreppen ängslik eller naturlig plantering.

Frösådda planteringar är mer motståndskraftiga och släpper fram mindre ogräs jämfört med utplanterade uppdrivna plantor. Det är tack vare att en frösådd plantering blir tätare: upp till 150 plantor per m². Detta förutsatt att det gjorts ett ordentligt förarbete, det vill säga att roto-gräs tagits bort från jorden innan sådd. För att ge fröerna de bästa förutsättningarna (och ogräset de sämsta) sås fröerna i ett 75 mm tjockt lager sand eller liknande som läggs ovanpå jorden (Oudolf & Kingsbury, 2013 s 227).

Att direktså från frö ger växterna chans att på ett naturligt sätt själva reda ut vem som ska stå var baserat på individernas egna ekologiska nischer och relationer, snarare än att bli påtvingade en plats av oss och sedan få anpassa sig utefter det. Det medför också en större genetisk variation jämfört med uppdrivna plantor som ofta är vegetativt förökade och därmed har samma genetik. Med en genetisk variation finns

det större utrymme för mer resistans mot stress, sjukdomar och ohyra (Oudolf & Kingsbury, 2013, s 228).

Att plantera uppdrivna plantor är mer förutsägbart och kan anses vara ett mer säkert alternativ. Det kan också vara fördel att välja uppdriva plantor till exempel i de fall där fröer kan vara svåra att få tag i. Ett annat sådant fall är om grönings- eller etableringstiden är så pass långsam att frösådd skulle innebära hög risk för utkonkurrering och därmed kräva mycket skötsel under etableringen. I dessa fall kan det vara värt att överväga en kombination av både frösådd och uppdrivna plantor för att få ett riktigt effektivt resultat (Oudolf & Kingsbury, 2013, s 228).

Det är viktigt att tänka på att en väl sammansatt blandning av växter har bladverk i flera olika lager som täcker marken. Detta minskar vattenavdunstning, erosion och mängden ogräs, samtidigt som det gynnar insektslivet och blir en vackrare plantering, ofta också under längre säsong (Oudolf & Kingsbury, 2013, s 228).

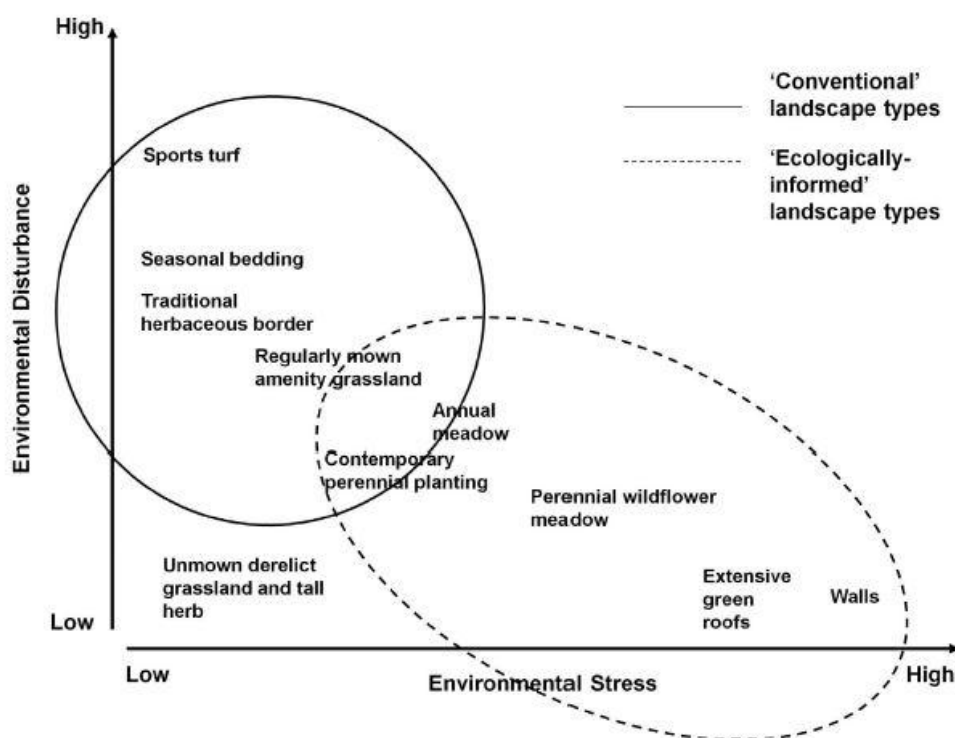
Med frösådd kan skötseln hållas extensiv men det är bra om möjligheten finns för att extra insatser kan sättas in vid behov. Enligt Hitchmough ska en plantering utformas på så vis att skötseln kan vara enhetlig för hela planteringen, till fördel för önskade växter och till nackdel för oönskade växter. På så vis går inte skötseln in på individnivå, vilket tar både tid och resurser, utan samtliga individer får samma skötsel (Oudolf & Kingsbury, 2013, s 230).

Påverkan på människan

"There are deep evolutionary reasons why natural forms resonate so strongly and why certain plant communities are commonly perceived as harmonious and beautiful. Their range of colors, textures, and seasonal expressions please our eyes and can have a therapeutic effect on us."

- Thomas Rainer & Claudia West (Rainer & West, 2015, s 24)

Begreppet naturalistiska/naturlika planteringar är ett mycket brett begrepp. Det kan innefatta allt från rent restaurerande planteringar (alltså ett försök att skapa en så nära kopia av ett naturligt förekommande växtsamhälle som möjligt) till rent estetiska planteringar. Dessa må inge en naturlig känsla men har egentligen inte några likheter med något som går att hitta naturligt förekommande (Dunnett & Hitchmough, 2004, s 97). Inom det här breda spektra infaller också de vildsådda planteringar som är typiska för Nigel Dunnett och James Hitchmough.

[Graf 1] Illustrerar olika typer av planteringar i förhållande till stress och yttre påverkan
(Dunnett & Hitchmough, 2004, s 105)

Enligt en artikel angående människors attityd gentemot blommor och träd i gatumiljö i Japan från 2004 förhöjer färggranna blommande växter det upplevda värdet i gatumiljön och har en positiv påverkan på det psykologiska välmåendet (Todorova, Asakawa, & Aikoh, 2004). Ängsblommor eller blommor som har ett ängslikt uttryck kan förbättra livskvaliteten och ge en känsla för människans ursprung och sambandet med naturen (Shoemaker et al., 1991 se Younis et al., 2010).

Det finns teorier om att allmänheten kanske inte skulle uppskatta naturlika planteringar i den urbana miljön jämfört med klippta gräsmattor, på grund av den ofta ganska korta blomningssäsongen och att de kan uppfattas som ovårdade (Hitchmough, 2000 se Lindemann-Matthies & Bose, 2006). Denna uppfattning kan vara djupt rotad i vår kultur som påverkar människors uppfattning om hur en plantering bör se ut (Nasser, 1998, 1995a,b se Lindemann-Matthies & Bose, 2006).

En undersökning utförd 2016 visade dock att naturlika planteringar generellt var mer uppskattade än de traditionella. 65% uppgav att med en ängslik plantering hade deras uppskattning för platsen förbättrats, 16% att platsen upplevdes som försämrad och 19% uppgav att platsen upplevdes som opåverkad. Undersökningen kom fram till att trots att det tidigare funnits tvivel över huruvida allmänheten skulle uppskatta naturlika planteringar i urbana miljöer så är människor generellt öppna för denna typ av planteringar. Detta stödjer också teorin om att folk föredrar det naturliga lummiga före det strikta och skötselintensiva (Southon et al., 2017).

Påverkan på insektslivet

En naturlig plantering har positiva effekter på insektslivet, jämfört med mer monokulturella planteringar med liten variation av växter. Även i städer går det att se en positiv inverkan där de naturlika planteringarna hjälper till att bidra med nya habitat och att öka mångfalden bland växter och djur då de lockar fåglar, insekter och mindre ryggradsdjur (Bretzel et al., 2016).

Flera studier visar att en plantering som främst är baserad på pollen- och nektarrika växter kan attrahera en stor mängd humlor och bin (Haaland, Naisbit, & Bersier, 2011). För att främja biodiversiteten överlag och för att få en längre blomningsperiod är det fördelaktigt att välja ängsblommor. Det är dock viktigt att tänka på att det ska finnas både nektar och boplats när det gäller humlor (Haaland et al., 2011). Även fjärilar och andra insekter påverkas positivt av en mer varierad och tät plantering jämfört med en monokultur (Haaland et al., 2011).

De främsta fördelarna

Nigel Dunnett menar på att för att kunna skapa en vacker och rik plantering med låg skötselnivå är det av största vikt att förstå värdet av den biologiska mångfalden och hur den fungerar (Dunnett & Hitchmough, 2004, s 101). Enligt Dunnett finns det ett antal punkter som visar de verkliga fördelarna med att designa en plantering med biologisk mångfald i åtanke, något som ofta förbises av designers och arkitekter. Följande punkter nämner Dunnett (Dunnett & Hitchmough, 2004, s 101):

- Estetik och skönhet. Rikedomen av olika växter skapar en vild skönhet.
- Stabilitet. Mängden växter gör att om någon växt sviker på grund av till exempel sjukdom eller stress, finns det alltid andra att backa upp och fylla hålrummen.
- Löpande succession. Växterna har olika långa livscyklar vilket gör att när en växt vissnar ner följer en annan växt som är på väg mot sin högsäsong.
- Gynnande av andra typer av organismer. Större variation bland växter ger också generellt större variation av andra organismer som till exempel insekter och fåglar.
- Fyller nischerna. Genom att fylla planteringen med växter täcks också jorden och mängden ogräsreduceras dramatiskt vilket innebär mindre skötsel.
- Maximerar perioden planteringen är vacker. Genom att utnyttja olika växters sätt att växa och blomma blir säsongen då planteringen är vacker längre.

Anläggning

För att kunna anlägga en vildsådd plantering i stil med Dunnett och Hitchmough krävs det god kunskap om växter samt att förberedelserna utförs på ett noga och korrekt vis.

Rätt växt på rätt plats

Det absolut viktigaste och mest grundläggande för att planteringen ska lyckas är att placera rätt växt på rätt plats. På så vis undviks behovet av drastiska och dyra åtgärder för att anpassa platsen efter växten (Dunnett & Hitchmough, 2004, s 97). Växter som naturligt växer i liknande miljöer har liknande behov och karaktär, något som kan utnyttjas till fullo när en plantering designas. Det kan å ena sidan resultera i en plantering med växter med helt spridd geografisk härkomst, å andra sidan en plantering där växterna kommer från samma geografiska plats och på så sätt återskapar naturen på ett väldigt trovärdigt vis (Dunnett & Hitchmough, 2004, s 97).

Olika växter är olika konkurrenskraftiga och kan därmed konkurrera ut eller låta sig konkurreras ut av andra växter om inte hänsyn tas till växternas olika konkurrensförmåga när planteringen planeras. Det är därför god idé att välja växter som har ungefär samma konkurrenskraft för att få en så välfungerande plantering som möjligt. Detta medför också att skötseln blir mindre intensiv och planteringen blir mer hållbar (Kingsbury, 1996, s 12).

Det finns två huvudsakliga faktorer som utgör grunden för en lättskött plantering: växtval samt hur dessa kombineras (Kingsbury, 1996, s 30). I en traditionell trädgård/plantering där bar jord mellan plantorna tillhör standarden är det enkelt för ogräs, som ofta är pionjärer, att slå rot. Så fort ogräset rensas bort skapas nya chanser för nytt ogräs att ta plats. Med andra ord så skapar denna typ av plantering mer jobb snarare än att minska det (Kingsbury, 1996, s 30). Den typen av plantering som vildsådd plantering faller under har som mål att skapa mer eller mindre självförsörjande planteringar där marken till stora delar täcks av ett skikt av tät vegetation. Vegetationen består av växter valda för platsen så att luckring, gödning eller andra större skötselåtgärder gjorda för att truga växter att växa där de normalt inte vill växa kan minimeras eller undvikas helt (Kingsbury, 1996, s 30).

Det bör dock noteras att under etablering och även under tidig vår innan växterna riktigt kommit igång så finns möjligheten för ogräs att etablera sig. Under

dess perioder är det därför viktigt att ge planteringen lite extra uppmärksamhet och rensa bort allt oönskat (Kingsbury, 1996, s 42). Genom att välja en vintergrön marktäckare kan dock problemet minskas ytterligare och ogräs får inte chansen att etablera sig då jorden alltså är täckt året om (Dunnett & Hitchmough, 2004, s 102). Markttäckare minskar inte bara mängden ogräs utan hjälper också till att minska erosion och avdunstning av vatten (Oudolf & Kingsbury, 2013, s 228).

Det krävs således en mycket god växt- och ståndortskänedom för att kunna välja rätt växter utifrån de förutsättningar som finns på en specifik plats.

Förberedelser

Förutom att planera sin plantering med rätt växter finns det vissa saker som kan underlätta etableringen av växterna. För att minimera konkurrerande ogräs under etableringen kan 15 cm av det översta jordlagret avlägsnas och ersättas med 7,5 cm sand (Oudolf & Kingsbury, 2013, s 224). Detta innebär att en stor mängd ogräsfrön avlägsnas vilket har visat sig gör stor skillnad inför etableringen, då mängden ogräs minskar dramatiskt och detta ger fröna mer plats att växa på när de börjat gro. Dessutom minskar skötselkraven jämfört med om den ursprungliga jorden legat kvar. Den första kritiska etableringsperioden som är extra viktig vid etableringen av frösådda planteringar läggs till de sådda frönas fördel och planteringen får en stabil grund att stå på för att klara sig (Gao m.fl., 2012).

När jorden förberetts och fröerna valts ut ska det väljas ut en lämplig procentsats av de olika fröerna. Beroende på hur stor yta det handlar om kan ytan delas upp i olika delar med olika procentsats av de olika fröerna i varje del och på så sätt skapa en mer levande plantering.⁵ Hur mycket frö som behövs beror dels på vilken typ av frö som används och dels på hur tätt de är tänkt att sås, Hitchmough använder ofta uppemot 150 växter per kvadratmeter (Oudolf & Kingsbury, 2013, s 227). Enligt ett försök som utfördes i Kina är 1,57 g/m² tillräckligt för att uppfylla de

⁵ Dunnett, Nigel. Professor i "Planting design, urban horticulture and vegetation technology", Department of Landscape, University of Sheffield. Föreläsning "Revolution or evolution?". 2016-08-30

krav som finns på landskapet (Gao m.fl., 2012). I England har det visat sig fungera bra med tre olika nivåer av frö mängd: 0,625 g/m², 1,25 g/m² och 2,5 g/m² (Dunnett & Hitchmough, 2004, s 155). Samtliga nivåer gav positiv effekt på minskningen av ogräs, varav den högsta mängden gav bäst resultat. Nackdelen med den högre mängden frö var att vissa arter som växte sakta eller där fröplantorna var känsliga för skugga blev utsatta och gick ur tiden (Dunnett & Hitchmough, 2004, s 155).

Design

För att lyckas skapa en vacker och attraktiv naturlig plantering är det viktigt att tänka i olika lager. I boken *Planting in a Post-Wild World* förklarar författarna Thomas Rainer och Claudia West hur de använder sig av olika sorters lager för att designa en naturlig perennplantering (Rainer & West, 2015, s 78-89).

Det funktionella lagret är inriktat just på funktion. Här finns lägre marktäckande växter som har som funktion att ge en bas och täcka marken och på så sätt minska avdunstning och ogräs (Rainer & West, 2015, s 86-87). Exempelväxter: *Carex* och *Viola*.

Det strukturella lagret är mer inriktat på skönhet och design. Här växer större växter som lockar ögat och ger planteringen ett estetiskt värde. De ger planteringen struktur på samma sätt som träd och buskar: de är långlivade och stabila och har ofta enkla bladverk långt ner och blommar högst upp vilket ger plats för vackra växter att synas emellan trots att de är något lägre (Rainer & West, 2015, s 80). Exempelväxter: *Panicum virgatum* och *Solidago* sp.

Det säsongsbetonade lagret hittar vi strax under det strukturella lagret, där växer växter med vacker iögonfallande blomning och fruktsättning. De täcker stora delar och dominerar planteringen under några dagar eller veckor. Dessa växter blommar kortare tid och det bör därför finnas flera olika säsongslager som kan avlösa varandra och ge planteringen olika vågor av färger och blomningar (Rainer & West,

2015, s 82-84). Exempelväxter: *Echinacea purpurea*, *Leucanthemum vulgare* och *Trollius europaeus*.

Det dynamiska utfyllnadslagret har som funktion att hindra oönskade växter att tränga på. Detta genom att välja annuella, bienna eller kortlivade perenna växter. Gemensamt för den typen av växter är att de är relativt svaga i sin konkurrens och riskerar därför inte att konkurrera ut andra önskade växter i planteringen, samtidigt som de producerar en stor mängd frö som sedan sprids i planteringen och fyller upp eventuella hål där ogräs annars riskerar att dyka upp. När dessa växters livscykel är till ända tar de större, mer långsamväxande men långlivade växterna över (Rainer & West, 2015, s 89). Exempelväxter: *Eschscholzia californica* och *Lobelia cardinalis*.

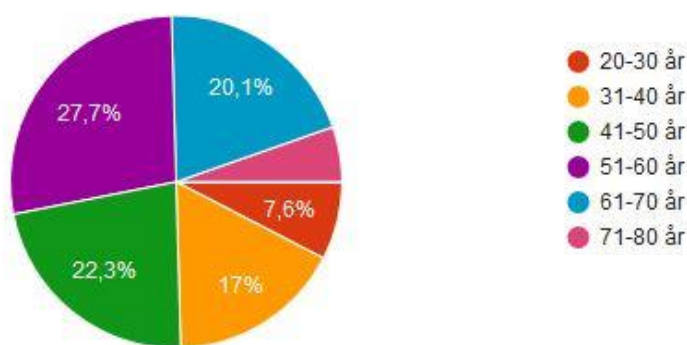
En annan viktig del att tänka på när en naturinspirerad plantering ska designas är förändringen som sker över tid. Det vill säga att för att skapa en plantering som till fullo ger en naturlig känsla så ska växterna och planteringen i stort ges chansen att utvecklas och förändras (Dunnett & Hitchmough, 2004, s 110). Naturen är nämligen dynamisk och även om den kan upplevas som att den ser likadan ut från år till år så sker det konstant små förändringar: växter byter plats, dör, förökar sig, blir kraftigare något år för att året därpå bli något klenare och så vidare. Det handlar alltså om att anpassa sig och ta vara på dynamiken och fenologin. Ett exempel på detta är att använda växter som är täta och frodiga men som kommer igång sent på säsongen för att dölja tidiga växter när de börjar vissna ner och inte längre är så attraktiva. Genom att utnyttja kunskapen om växters fenologi går det att skapa en plantering med en lång attraktiv säsong på en mindre yta jämfört med en traditionell blockplantering (Dunnett & Hitchmough, 2004, s 109).

Resultat

En enkel enkätundersökning (se bilaga) utfördes via internet i samband med att detta arbete inleddes. 94,2% av de svarande var kvinnor. De flesta (27,7%) var 51-60 år gamla. Det vanligaste intervallet att besöka en kyrkogård var ett par gånger per år.

Ålder:

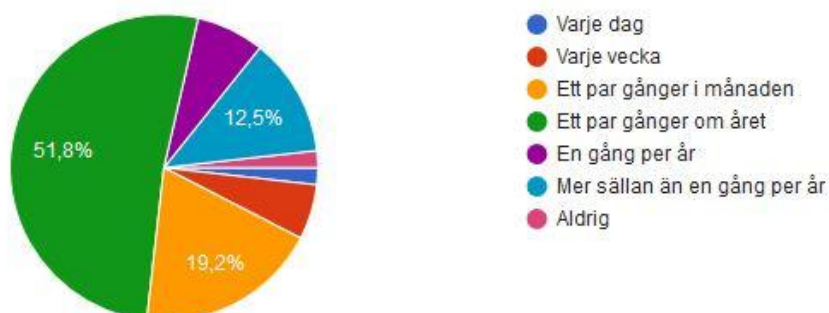
224 svar

[Figur 1] Visar åldern på de svarande.

Hur ofta besöker du en kyrkogård?

224 svar

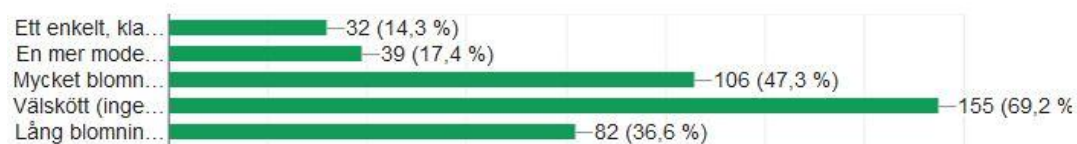

[Figur 2] Visar på hur ofta de svarande besöker en kyrkogård.

På multisvarsfrågan "Vad är viktigast för dig på kyrkogården ur en estetisk synpunkt? (Syftar till kyrkogården i allmänhet, ej enskilda gravplatser)" var det populäraste svaret att det skulle vara välskött (155 svar) och därefter en rik blomning (106 svar).

Vad är viktigast för dig på kyrkogården ur en estetisk synpunkt? (Syftar till kyrkogården i allmänhet, ej enskilda gravplatser). Flera alternativ möjliga!

224 svar

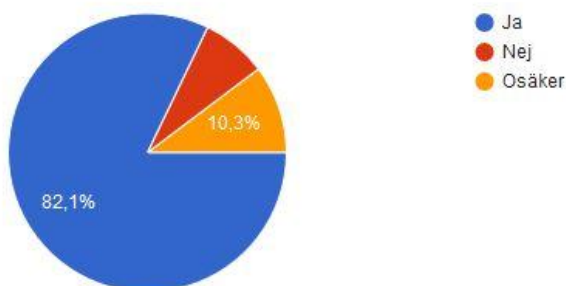

[Figur 3] Visar vad som prioriterades av de svarande.

82,1% av de svaranden uppgav att de skulle uppskatta om det fanns planteringar med mer ängslig känsla. Här fanns exempelbilder med för att ge lite inspiration om hur det kunde se ut i stil med [Bild 2] från Nigel Dunnetts plantering på sidan 7.

Skulle du uppskatta om det fanns planteringar på kyrkogården som gav en mer ängslig känsla?

224 svar

[Figur 4] Visar hur de svarande ställde sig till planteringar med ängslig känsla på kyrkogårdar.

Därefter fick de svarande motivera svaret på föregående fråga. Kommentarererna här var främst mycket positiva där färg och form, men också den mjukare känslan och rofylldheten uppskattades. Även att den biologiska mångfalden och skötseln skulle gynnas nämndes. Många drog paralleller till livets kretslopp och ansåg att det därför skulle passa mycket bra på en kyrkogård, exempelvis vid en minneslund eller en askgravplats. Några personer var oroliga för att det skulle se slarvigt eller ovårdat ut. Andra uppskattade helt enkelt den form och struktur som är traditionell för kyrkogården idag och ville inte se förändringar.

De enkla kvalitativa intervjuerna som genomfördes i början av arbetet gav en hel del insikt i kyrkogårdsverksamheten. Det visade sig dock att det främst var en av intervjuerna, den med Hans Hultén, som gav information som kunde användas i detta arbete. De andra två intervjuerna valdes därför bort som källor. I intervjun med Hans Hultén framkom tydligt problematiken mellan att hålla en hög standard och kvalitet och samtidigt förhålla sig till en låg budget. Faktiska siffror gav en tydlig bild av hur läget såg ut och gjorde situationen relaterbar.

Diskussion

Att anlägga en frösådd plantering behöver inte nödvändigtvis vara svårt, men det kräver en del förkunskap om vilka förutsättningar platsen har, vilka växter som är lämpliga samt hur förarbete och skötsel utförs på bästa sätt (Dunnett & Hitchmough, 2004). Bristen på kunskap kan ses som en nackdel då det är kunskap som är grunden till en lyckad plantering. Utan den riskerar planteringen bli med skötselintensiv, vilket påverkar både ekonomin och arbetarna negativt, samt att den kommer se ovårdad och slarvig ut (Kingsbury, 1996, s 12).

Dessa nackdelar ska vägas mot de fördelar som finns med att använda direktsådd vid plantering. En korrekt planerad och anlagd vildsådd plantering innebär stora fördelar såsom att skötseln blir mer extensiv.⁶ Dels innebär det att arbetarna slits mindre fysiskt och dels att de kan lägga sin tid på andra värdefulla sysslor vilket besparar församlingen en arbetskostnad. Att använda sig av fröer är också generellt ett billigare alternativ än uppdrivna plantor (Oudolf & Kingsbury, 2013, s 226) vilket även det gynnar församlingens ekonomi.

Svaren från enkäten (se bilaga) gav mycket matnyttig information bland annat om vad besökarna tyckte var viktigt på en kyrkogård, om de skulle kunna tänka sig en mer fri och ängslik plantering på sin kyrkogård och de fick även fritt fylla i kommentarer och motiveringar. Ytterligare en fördel visade sig under enkätundersökningen då många av de svaranden verkade uppskatta det lite vilda och fria intrycket som en vildsådd plantering gav, i synnerhet i närheten av minneslundar, under förutsättning att planteringarna hölls vårdade. Flera av de svaranden såg en tydlig och fridfull koppling till livets kretslopp och det naturliga i vad döden innebär, vilket gav en positiv och trygg känsla hos dem som närstående.

⁶ Dunnett, Nigel. Professor i "Planting design, urban horticulture and vegetation technology", Department of Landscape, University of Sheffield. Föreläsning "Revolution or evolution?". 2016-08-30.

Enkätundersökningen bekräftade till viss del det som litteraturen beskriver. Den anses dock inte onödig utan ändå vara en god källa eftersom olika kulturer kan se på samma sak på olika sätt. Dessutom är kyrkogårdar platsen för den sista vilan vilket gör det viktigt att få en bild av hur människor i allmänhet ställer sig till förändringar av en så känslig plats. Litteraturen är till största del skriven om frösådda planteringar i allmänhet och inte specifikt på kyrkogårdar. Därför anses enkätundersökningen som en viktig del av arbetet och en bra metod att få den informationen.

Med utgångspunkt från det litteraturmaterial som analyserades och sammanfattades under arbetets gång och med hänsyn till resultatet i den enkätundersökning som utfördes tidigt går det att anta att användningen av frösådda planteringar på kyrkogårdar kan innebära fördelar som överväger nackdelarna. Det skulle inte bara vara genomförbart utan skulle även innebära en mer trivsamt miljö för besökare samt underlätta för församlingarnas ekonomi och de anställda. Dock förutsätter detta att planteringarna utförs på ett korrekt sätt.

Slutsats - Att tänka på vid anläggning av vildsådd plantering

1. Kunskap är makt. Den allra viktigaste förutsättningen för att kunna anlägga och planera en hållbar vildsådd plantering är god kunskap om växtplats, växtval och sammansättning av växter med tanke på konkurrenstålighet, etableringstid och succession. Det lönar sig att läsa på grundligt alternativt anlita en expert för hjälp.

2. Välja växter. När kunskap införskaffats är det dags att välja vilka växter som ska finnas på planteringen. Växter bör väljas utifrån växtplatsens förutsättningar samt hur växterna beter sig i form av blomning, växtsätt och konkurrensförmåga. Se också till att välja växter som kräver samma skötsel så att skötseln inte behöver gå ner på individnivå utan hela eller större delar av planteringen kan skötas på samma sätt. Det är god idé att ta hänsyn till de olika lagrena som diskuteras på sidan 18 under

rubriken *Design*. Mängden frö beror på vilken sorts frö som används, men runt 2 g/m² är en god måttstock för att minska bekämpningen av ogräs, minska erosionen och även behovet av vattning.

3. Förberedelser. Att ta bort 15 cm av det översta jordlagret och ersätta med 7,5 cm sand minskar mängden ogräs (och där med framtida skötsel) dramatiskt. Sanden som används bör vara tillräckligt grov för att släppa igenom fukt, men tillräckligt fin för att även kunna hålla en del fukt. En bra indikator är om sanden i fuktigt tillstånd nätt och jämt håller formen och lätt faller isär när den kramats i handen. 0-8 mm är generellt en bra kornstorlek. Om det ska kompletteras med ett antal redan uppdrivna plantor görs detta nu.

4. Dags att så! Beroende på storleken på planteringen och hur den har designats delas planteringen upp i olika delar där olika blandningar kan sås på olika delar. Enklast är att blanda fröerna i hinkar tillsammans med sand och sen strö ut fröna för hand över planteringen. På så vis skapas ett väldigt naturligt uttryck samtidigt som det är ett smidigt tillvägagångssätt.

5. Etablering. De första tre åren bör ses som etableringstid. Under etableringen gäller som för de flesta planteringar att vattning är vägen till framgång. Det är även viktigt att se till att ogräs håller sig borta genom ogrärensning.

6. Skötsel. Om planteringen anlagts och såtts på rätt sätt så kommer skötseln kunna hållas på en låg nivå där ingrepp kan ske övergripande och inte på individnivå. Under etableringstiden kan skötseln vara något mer intensiv. Det är dock tillfälligt och i längden kommer planteringen bli mer skötlextensiv än en traditionell plantering.

7. Njut!

Källförteckning

Bilder & illustrationer

Författaren har givits tillstånd av upphovsrättsägarna till samtliga bilder och illustrationer att användas i arbetet.

Berthelson, Bertil. (1943). [Bild 1].

<http://kmb.raa.se/cocoon/bild/show-image.html?id=16000200088280>

(Hämtad 2017-08-18).

Dunnett, Nigel. (2011). [Bild 2].

<http://www.nigeldunnett.com/wp-content/uploads/2016/01/july-31-11.jpg>

(Hämtad 2017-08-18).

Dunnett, Nigel. (2004). [Graf 1]. *The Dynamic Landscape*. London: Spon Press.

Hansson, Catherine. (2017). [Figur 1-4].

Böcker

Dunnett, N., & Hitchmough, J. (2004). *The Dynamic Landscape*. London: Spon Press.

Hartman, J. (2004). *Vetenskapligt tänkande*. Lund: Studentlitteratur.

Kingsbury, N. (1996). *The New Perennial Garden*. London: Frances Lincoln Limited.

Olsson, H., & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen - Kvalitativa och kvantitativa perspektiv*. Stockholm: Liber.

Oudolf, P., & Kingsbury, N. (2005). *Planting Design: Gardens in Time & Space* (Vol. 2005). Portland, Oregon: Timber Press, Inc.

Oudolf, P., & Kingsbury, N. (2013). *Planting - A New Perspective*. Portland, Oregon: Timber Press, Inc.

Rainer, T., & West, C. (2015). *Planting in a Post-Wild World*. Portland, Oregon: Timber Press, Inc.

Digitala källor

Gullbrandsson, R. (u.å.). Kyrkogårdarna för hundra år sedan - Jönköpings läns museum. Hämtad 28 april 2017, från <http://www.jkpglm.se/Kulturmiljo/Manadens-historia/Manadens-historia-13/februari/>

Äng. (u.å.). Nationalencyklopedin. Hämtad 03 maj 2017, från <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/%C3%A4ng>

Muntliga källor

Dunnet, Nigel; professor i "Planting design, urban horticulture and vegetation technology", Department of Landscape, University of Sheffield. (2016). Föreläsning *Revolution or evolution?* 30 augusti.

Hultén, Hans; kyrkogårdsvaktmästare Sillhövda kyrka, Fridlevstad församling. (2017). Intervju 25 maj.

Vetenskapliga artiklar

Bretzel, F., Vannucchi, F., Romano, D., Malorgio, F., Benvenuti, S., & Pezzarossa, B. (2016). Wildflowers: From conserving biodiversity to urban greening—A review. *Urban Forestry & Urban Greening*, 20, 428–436.
<https://doi.org/10.1016/j.ufug.2016.10.008>

Gao, Y., Wu, C., Binghua, L., & Bai, W. (2012). Establishing Low Water Demanding Flower Meadow with Perennial Flowers and Perennial Wild Flowers in North China. *ISHS Acta Horticulturae*, 2012. Hämtad från <http://www.actahort.org/members/showpdf?session=4426>

Haaland, C., Naisbit, R. E., & Bersier, L.-F. (2011). Sown wildflower strips for insect conservation: a review. *Insect Conservation and Diversity*, 4(1), 60–80.
<https://doi.org/10.1111/j.1752-4598.2010.00098.x>

Laverack, G., Matthews, S., Powell, A. A., & Hosseini, M. K. (2006). Scottish wildflower seeds: Production and use. *Botanical Journal of Scotland*, 58(1), 49–58.
<https://doi.org/10.1080/03746600608685106>

Lindemann-Matthies, P., & Bose, E. (2006). Species richness, structural diversity and species composition in meadows created by visitors of a botanical garden in Switzerland. Hämtad från
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169204606000727>

Southon, G. E., Jorgensen, A., Dunnett, N., Hoyle, H., & Evans, K. L. (2017). Biodiverse perennial meadows have aesthetic value and increase residents' perceptions of site quality in urban green-space. *Landscape and Urban Planning*, 158, 105–118. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2016.08.003>

Todorova, A., Asakawa, S., & Aikoh, T. (2004). Preferences for and attitudes towards street flowers and trees in Sapporo, Japan. Hämtad från
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169204603002780>

Younis, A., Riaz, A., Saleem, S., & Hameed, M. (2010). Potential Use of Wild Flowers in Urban Landscape. *Acta Horticulturae*, (881), 229–233.

Bilaga

Enkätundersökning

Kandidatarbete: Frösådda planteringar på kyrkogårdar

Mitt namn är Catherine och jag läser just nu mitt sista år på SLU Alnarp till Trädgårdsingenjör med inriktning design. Jag håller just nu på att göra ett kandidatarbete där jag undersöker möjligheterna att använda sig av frösådder på kyrkogårdar istället för traditionellt krukade plantor. Detta är en kort enkät med endast ett fåtal frågor, där jag vill veta hur allmänheten skulle ställa sig till den typen av planteringar.

Kön:

*

- ☐ Kvinna
- ☐ Man
- ☐ Vill ej svara

Ålder:

*

- ☐ Yngre än 20 år
- ☐ 20-30 år
- ☐ 31-40 år
- ☐ 41-50 år
- ☐ 51-60 år
- ☐ 61-70 år
- ☐ 71-80 år
- ☐ 81-90 år
- ☐ Äldre än 90 år

Hur ofta besöker du en kyrkogård? *

- ☐ Varje dag
- ☐ Varje vecka
- ☐ Ett par gånger i månaden
- ☐ Ett par gånger om året
- ☐ En gång per år
- ☐ Mer sällan än en gång per år
- ☐ Aldrig

Vad är viktigast för dig på kyrkogården ur en estetisk synpunkt? (Syftar till kyrkogården i allmänhet, ej enskilda gravplatser). Flera alternativ möjliga! *

- ☐ Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende
- ☐ En mer modern tappning med nya idéer
- ☐ Mycket blomning
- ☐ Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)
- ☐ Lång blomningsperiod
- ☐ Annat ...

Skulle du uppskatta om det fanns planteringar på kyrkogården som gav en mer ängslig känsla? *

Exempelbilder på hur en sådan plantering skulle kunna se ut.

- ☐ Ja
- ☐ Nej
- ☐ Osäker

Motivera gärna föregående svar!

Lång svarstext

Plats för övriga kommentarer.

Lång svarstext

Enkätssvar

Nr:	Kön:	Ålder:	Hur ofta besöker du en kyrkogård? Mer sällan än en gång per år	Vad är viktigast för dig på kyrkogården ur en estetisk synpunkt? (Syftar till kyrkogården i allmänhet, ej enskilda gravplatser). Flera alternativ möjliga! Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Skulle du uppskatta om det fanns planteringar på kyrkogården som gav en mer ängslig känsla?	Motivera gärna föregående svar!	Plats för övriga kommentarer.
1	Man	20-30 år	Mer sällan än en gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Ger en fri känsla	
2	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Jag tycker det ser härligt ut med lite vildvuxet<3	
3	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	Kan tycka att det blir för spretigt	
4	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Färgrika planteringar som lättar upp buxbomshäckarnas strikta former. Båda behövs men motsättningar kan bli en harmonisk enhet.	
5	Kvinna	51-60 år	Varje vecka	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Nej	Imina ögon oestetiskt, ser för risigt ut och skräpigt-om det inte är ENBART perenner utan inblandning av sk ängsblommor ...	
6	Kvinna	51-60 år	En gång per år	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	På kyrkogården vill jag gärna känna lugn och harmoni.	
7	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Såma i anslutning till minneslund, eller ännu hellre att ängen ÄR minneslund.	
8	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Gräsmattorna behöver inte vara kortklippta.	Ja	Idag är resursema inom kyrkogårdsförvaltningarna mindre än tidigare. Då krävs nytänkande ur skötselsynpunkt men också att tänka utanför de traditionella ramarna där allt ska vara strikt och klippt, inte minst vid nyanläggning eller omläggningar.	Många gräsytor skulle säkerligen kunna omvandlas till lökängar på våren och blomsterängar på sommaren.
9	Kvinna	41-50 år	Mer sällan än en gång per år	fint och respektabelt	Ja	Jättevackert	
10	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Om ett sådant område är tydligt avgränsat och inte på något sätt stör helhetsintrycket av kyrkogården så skulle det kunna se fint ut och bli en blickpunkt för t ex. eftertanke.	
11	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Ängar ger ett lugn och en naturlig känsla. Gillar inte planteringar i blandade färger, däremot fint naturligt	
12	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Tycker att det vilda är vackert och njutbart i kontrast till det som i övrigt ska vara välskött.	
13	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Blomning för färg, men lugnande färger. Inte stökigt!	Måste vara lättskött, samt främja våra bin!
14	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende	Ja	Um- och asklundar är ibland lite platta.	Jag kan tänka mig blomsterängar i um- och asklundar. Svårare att se det där det finns gravstenar.
15	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende	Ja	Det lyser upp	
16	Kvinna	41-50 år	Varje dag	En mer modern tappning med nya idéer, Mycket blomning, Lång blomningsperiod	Ja	Det är bra för miljön och bidrar till fler insekter ex bin och andra djur och växtarter trivs.	
17	Kvinna	51-60 år	Mer sällan än en gång per år	Mycket blomning, Lång blomningsperiod	Ja	Skulle kännas naturligt, inte lika stelt	
18	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer	Ja	Det skulle vara härligt med lite mindre traditionella planteringar. Färg och form ger glädje!	
19	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Jag gillar överlag naturliga planteringar och även blomsterarrangemang inomhus, skulle vara fint även på kyrkogården men det ska samtidigt vara välskött runt om, med ogräset gångar osv.	
20	Kvinna	71-80 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	På en avskild yta där det då också finns en bänk att sitta på och samla tankar och intryck - ta in dofter och lyssna på fågelkvitter.	

21	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Det ger en mer inbjudande känsla	
22	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger i månaden	Lummigt, träd som skapar skugga.	Nej	Jag skulle hellre se skogspartier med sittplatser, mindre planteringar däremellan.	
23	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende	Ja	Ängsblommor är vackert.	
24	Kvinna	31-40 år	Mer sällan än en gång per år	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Tycker det ser vackert ut och ger en känsla av ro.	
25	Kvinna	61-70 år	Mer sällan än en gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Det ska vara fridfull plats att besöka	
26	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Det skulle kännas roigande att sitta ner en stund vid en sådan plantering.	
27	Man	41-50 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Många kyrkogårdar är trista miljöer med gräs, häckar och (kanske) träd. Traditioner är inget fel i sig, men avbrott behövs. En äng (om än i konstlad form) kan ge en plats att gå till för exempelvis de som inte har en fysisk grav att gå till	
28	Kvinna	51-60 år	Mer sällan än en gång per år	En mer modern tappning med nya idéer. Mycket blomning. Lång blomningsperiod	Ja	Livet	
29	Kvinna	51-60 år	En gång per år	En mer modern tappning med nya idéer	Ja	När vi dör är kretsloppet tänkt att vi skall åter bli jord. Jag är hellre en blomsteräng än en välklippt gräsmatta.	
30	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Finns ofta mark på kyrkogården som antingen väntar på att få bli begravningsplatser eller kanske kullar där man inte gör begravningsplatser. Där hade det passat med ljuvliga sommar/höstblommor av ängstyp.	
31	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Behövs mer färg på många kyrkogårdar	
32	Kvinna	20-30 år	En gång per år	En mer modern tappning med nya idéer. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Tex i minneslunden hade det varit en bra sak.	
33	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Det ger ett mjukare intryck.	
34	Man	61-70 år	Varje vecka	Mycket blomning	Ja	Mer blommor, som på en äng ger en så lugn och varm känsla!	
35	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Nej	Risk att det fröar av sig och sprids till gravplatser där man inte vill ha det.	
36	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Ängar ger en känsla av lugn och fridfullhet samtidigt som de är väldigt vackra.	
37	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	välskött är bra, men gillar det lite äldre de gamla gravstenarna, gärna att man placerar dem så de kan ses även när de inte längre används. det är ju en del av ortens historia. Samt att det finns möjlighet till ro, när bänk vid när fin plantering. På vår ort är jag mer förtjust i det lite äldre kappellet och området däromkring än kyrkan som är mer modern. (även om kyrkbyggnaden i sig är äldst)	Nej	Jag älskar den formklippta buxbommen, romantiska rosor mot sten och kedjor där det liksom syns att någon lagt ned omsorg.	Våra kyrkvaktmästare har blivit insnövade på att effektivisera ända sedan vi gick ihop med andra församlingar... de har tappat känslan för platsen och omsorgen för själva platsen... de skövlar och drar fram som galningar... Sen kan de vintertid sitta o rulla tummarna i sitt lilla hus... hade gärna sett mer omsorg för området snarare än välja det effektivaste, de vill fälla träd för att de faller löv... osv osv... på små orter är kyrkoområdet en stor del av historien och kanske det äldsta som finns, skulle vilja att man låter området få berätta sin historia.
38	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	roigande, gärna blommor som håller länge eller avlöser varandra	Ja	Något som för tankarna till livets kretslopp	

39	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Osäker	Det är vackert med äng, men det får inte se vildvuxet ut	
40	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Lång blomningsperiod	Ja	Inte så stelt, rogivande, vackert	
41	Kvinna	20-30 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Nej	Bort med ogräset, håll rent och snyggt så räcker det länge	
42	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Ängsblommor ger liv och energi åt allt, behövt på en kyrkogård, samt vackert att titta på.	
43	Kvinna	20-30 år	Aldrig	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	Beror på hur resten ser ut.	
44	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Det ska vara rofyllt och vackert	
45	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	vackert	
46	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Osäker	Beror på hur kyrkogården i övrigt ser ut. På en del kan det säkert bli fint	
47	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Min far älskade ängsblommor och han ligger begravd.	
48	Kvinna	71-80 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer	Ja	Min mor o flera andra släktingar finns begravda i en asklund med naturlig blomning vid olika årstider. Ett mycket vackert ställe oberoende av klimat, årstid o dy.	
49	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Det är en naturlig viloplats.	
50	Kvinna	20-30 år	En gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Jag anser att det finns olika möjligheter för ett inbjudande intryck. Skulle en ängslig kyrkogård bli omtalad som vacker, kanske det skulle bli mer accepterat på andra platser.	
51	Kvinna	20-30 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer, Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker		
52	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Det skulle mjuka upp det lite stela intryck många kyrkogårdar utgör.	
53	Kvinna	20-30 år	Ett par gånger om året	Lång blomningsperiod	Ja	Med mer ängsliga blommor så tror jag att besöken blir lite trevligare och lugnare.	
54	Kvinna	20-30 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning	Osäker	Beror på i vilken mängd, färg och utseende.	
55	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Älskar blommor.	
56	Man	31-40 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Bra för den biologiskamångfalden och bra att ängsmark bevaras/återställs	
57	Man	51-60 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning	Ja	Vill ha en "mjukare" framtoning på kyrkogårdar. Även om det är lugnt och rofyllt så är det ganska stelt och strikt och lite ängsblommor hade gjort det bättre.	
58	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Passar perfekt för minneslund tycker jag!	
59	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Vackert och rofyllt, precis som det ska vara	
60	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	Gäma om det sköts om. Har sett planteringar som verkar vara bortglömda. Ingen vacker syn. Har inte sett sådan på kyrkogård dock.	
61	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Ängar ger ett lugn och en naturlig känsla. Gillar inte planteringar i blandade färger, däremot fint naturligt.	
62	Kvinna	71-80 år	Ett par gånger i månaden	En mer modern tappning med nya idéer, Lång blomningsperiod	Ja	Tänker på äng, änglar, då blir det ängla-mark.	
63	Kvinna	20-30 år	Mer sällan än en gång per år	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	Är klugen. Ser gärna att det är som en äng men det ska ändå vara välskött.	

64	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Känns mer levande och ombonat	
65	Kvinna	51-60 år	Varje vecka	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	ger ett lugn	
66	Kvinna	51-60 år	En gång per år	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	Är rädd för att det kan se lite ovärdat ut.	
67	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Blandning mellan stramt och mer uppsluppen passar utmärkt på en kyrkogård.	
68	Vill ej svara	51-60 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Ängsblommor ger en naturlighet som inte finns på kyrkogårdar idag	
69	Kvinna	31-40 år	Mer sällan än en gång per år	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Ser en känsla av vackert och frid. Där man kan gå och njuta när man tänker på sina nära och kära.	
70	Kvinna	71-80 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	Sprider sig... små grupper ok men det här kan bli för mycket om det blir till själva gravarna. Däremot på platser på kyrkogården utanför gravarna blir det vackert.	Lycka till!
71	Kvinna	20-30 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Låttar upp stämningen som är när man sörjer.	
72	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Jag hade uppskatta en mer ängslig minneslund men tror att det ska finnas som alternativ.	Jag besöker minneslund ca 1 gång per månad där jag har valt att gravsätta min son.
73	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Tycker att det vilda är vackert och njutbart i kontrast till det som i övrigt ska vara välskött.	
74	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Gärna detta mer än gräsytor	
75	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Gärna lummigt, stora träd är fint.	Ja	Det känns som ett jättefint komplement till de ju ofta mer strikta strukturerna på en kyrkogård.	
76	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Ser vänligt ut med ängsblommor.	
77	Kvinna	51-60 år	Mer sällan än en gång per år	En mer modern tappning med nya idéer	Ja	Ängsblommor som lockar bin och fjärlar bildar en härlig miljö som sprider glädje och hopp	
78	Kvinna	71-80 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod, Att det är klassisk stil behöver inte utesluta nya idéer	Ja	Det ger en ursprungskänsla o enkelhet, mjukt intryck	
79	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer	Ja	Tycker det vore fantastiskt om kyrkogårdar förmår sig mkt mer o tar ett smart ansvar rent ekologiskt o miljömässigt o på så vis oå lär ut till alla vad man kan göra för att leva i mer harmoni o hjälpa naturen o djuren i miljön, och som då oå hjälper oss! Så detta är ju smart! Eftersom naturen har det svårt pga alla förändringar. Ex med äng, fauna depå, insekts hotell, fågelholkar, osv och givetvis aldrig några gifter mer än Max åttikal! Och gärna har lite information om allt detta oå. Tänk vad trevligt med en informations skylt om allt detta oå. Tänk så mkt man kan inspirera o lära alla då!! Och på så vis kan vi alla göra mkt gott för vår natur o alla viktiga vilda djur o vår miljö! Och att man har mer perenner på gravarna o roliga buskar o träd!	
80	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Avstressande och inte "för stressande perfekt".	Heja heja!
81	Kvinna	61-70 år	Varje vecka	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Blommar ofta en lång period	

82	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	En minneslund tycker jag skulle kunna vara passande för ängsblomster, gärna med lång blomningstid och smärträd längs en liten promenadstråk med sittbänkar utmed gångstråket.	
83	Kvinna	31-40 år	Mer sällan än en gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Det ser naturligt och vackert ut.	
84	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Lite blommor skulle göra det vackrare	
85	Kvinna	61-70 år	Varje vecka	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Jag tror jag skulle hitta ett inre lugn med ängslika platser på en kyrkogård.	En sådan plats skulle vara fin för en stunds eftertänksamhet.
86	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Nej	Risk att det fröar av sig och sprids till gravplatser där man inte vill ha det.	
87	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Vackert och rofylt med blomsterhav	
88	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	Bra i en minneslund / gravlund.. viktigt att den är vacker hela året då.	
89	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Vackert	
90	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning	Ja	jag tycker om det lite vilda	
91	Kvinna	31-40 år	Varje vecka	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Fint när det blommar !!	
92	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Jag gillar faktiskt kyrkogårdar och ännu bättre om det blommade mera.	Man kan hoppas att de hade fått vara ifred för blomstertjuvar o vandaler!
93	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer, Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	En vilsam plats för efterlevande, istället för gamla sorters kyrkogårdar m stenar och inramningar. Bra ex Pertstorps kyrkogård	
94	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Ger ett mjukare intryck	
95	Kvinna	71-80 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Rumsängs	Ja	Insekter och lukt viktigt	Mera sittplatser
96	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, En mer modern tappning med nya idéer	Ja	x	
97	Kvinna	20-30 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Gjort det fria	
98	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, En mer modern tappning med nya idéer, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Dessa planteringar är fina ihop med raka fina linjer på ex häckar det blir kontraster	
99	Kvinna	31-40 år	Mer sällan än en gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	Beror på hur och vart den ligger. Risk att det ska se "ovärdat" ut tänker jag.	
100	Kvinna	31-40 år	En gång per år	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, En mer modern tappning med nya idéer, Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Biologisk mångfald, estetiskt tilltalande, lätthet i ett annars tungt trädgårdsrum	
101	Kvinna	31-40 år	Aldrig	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	På utvalda platser såsom minneslundar finns detta redan. Där är det vackert	
102	Kvinna	20-30 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Känns ro fyllt och mer nära till naturen, bara dem sköts på ett bra sätt, får inte se ovärdat ut!	
103	Man	61-70 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	blir ett bättre perspektiv om det finns några platser med ängsblomster	
104	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Vilken magisk känsla att mötas av en liten äng. Vem blir inte lugn i själen av det, med tanke på att man befinner sig på en kyrkogård, det är ju en viss känsla över kyrkogårdar.	

105	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Härligt med natur o blomning. Bra för insekter!	
106	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger i månaden	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.).	Nej	Ser för ovärdat ut på en kyrkogård.	
107	Kvinna	31-40 år	En gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.).	Ja	Ger intryck av frihet. Precis den känslan man vill ska infinna sig!	
108	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Känslan är viktig, lugn och harmoni för att minnas de som gått bort.	Ja	Skulle ge en mjukare inramning, många kyrkogårdar idag är väldigt fyrkantiga.	
109	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.).	Ja	Vackert, avkopplande, känsla av frihet.	
110	Kvinna	71-80 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.).	Ja	En blomsteräng i ljusa färger associerar till lugn och ro och himmelsk frid.	
111	Kvinna	61-70 år	Mer sällan än en gång per år	Mycket blomning	Nej	Inte runt gravarna men gärna i utkanterna.	
112	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning. Lång blomningsperiod. Ombonat	Ja	Det påminner om naturen, ser mjukt och välkomnande ut.	
113	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.).	Osäker	Snyggt men det kräver mycket mer av den personal som är satt att sköta kyrkogården. Stor risk att ogräs tar över om det är oerfaren personal (sommarjobbare). Det går inte att gå över en sådan yta (vätt, fästingar, lera). Men gärna i mindre rundlar på ett i övrigt klippt område.	Jag bor i Stockholm där kyrkogårdarna är jättestora, kanske fungerar bättre på mindre orter.
114	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger i månaden	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.).	Ja	Det ger ett varmare, mera välkommet intryck	
115	Kvinna	51-60 år	Mer sällan än en gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Där så är passande	
116	Kvinna	41-50 år	En gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.).	Ja	Bara fint	
117	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.).	Ja	Naturlunda i stället för minneslunda.	Lite mer regler från kyrkogårdsförvaltningen vore bra. Ibland ser det väldigt oredigt ut.
118	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning	Ja	Vi måste värna om våra bin och andra insekter	
119	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.).	Nej	För röligt.	
120	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Vackert när det ser lite vilt och ängslikt ut tillsammans med välklippta häckar så det inte blir för stelt.	
121	Kvinna	61-70 år	Mer sällan än en gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.).	Ja	Ger ett lugn	
122	Kvinna	51-60 år	Mer sällan än en gång per år	En mer modern tappning med nya idéer. Mycket blomning	Ja	Härligt med blommor och mer natur på en kyrkogård	
123	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, välskött, men det behöver inte innebära, välansat i traditionell bemärkelse	Ja	Bra om vi kan få bort den onödiga gräsklippningen, dyr, tidskrävande och miljövänlig. Äng ger oftast ett fint intryck under en lång säsong om man planerar den därefter	Lycka till!
124	Kvinna	31-40 år	Varje vecka	Mycket blomning	Ja	Blommor är lisor för själen	
125	Kvinna	41-50 år	Mer sällan än en gång per år	Mycket blomning. Lång blomningsperiod	Ja	Det tilltalar mig att ngn gång få ligga i en sommaräng!	Så gynnar man Humlor/ bin & fjärilar i denna miljö!
126	Kvinna	20-30 år	En gång per år	Mycket blomning. Hög biologiska mångfald med gamla träd och nektarkällor för bin och andra insekter.	Ja	Det blir mer attraktivt för den biologiska mångfalden. Att se surrande bin, humlor och massor av fjärilar skänker glädje till besökare. En mer naturlig park/kyrkogård minskar stressnivån hos besökare.	Även gamla grova träd döda som levande är ett mycket viktigt inslag på kyrkogårdar.
127	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.).	Nej	Ser slarvigt ut	
128	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger i månaden	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende	Ja	Varför inte om det är på rätt plats på kyrkogården.	
129	Kvinna	20-30 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.).	Ja	Vackert att kolla på, ger lugn och ro i sinnet och dessutom lättskött för personalen..	
130	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer. Mycket blomning. Tycker om kreativa lösningar både på gravstenar och planteringar.	Ja	Vackert. Bra för insekter.	

131	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning	Ja	Blommor skänker tröst sen om häckar od är perfekta spelar ingen roll Naturen är inte så städad	
132	Kvinna	71-80 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	En blomsteräng i ljusa färger associerar till lugn och ro och himmelsk frid.	
133	Kvinna	61-70 år	Varje vecka	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende. Mycket blomning. Lång blomningsperiod	Ja	Den översta bilden till höger är bara så fin	Bra jobb du gör
134	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Vackert	
135	Kvinna	20-30 år	En gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Svårt! Jag ser bara det klassiska och traditionella framför mig. Men en mer livfull kyrkogård med svajande högt gräs, vackra ägsblommor etc vore ju fantastiskt fint det med. Jag har bara inte sett det ännu. Kanske om vissa delar var med ängslika, för er mer harmonisk känsla.	Ja	Se svaret ovan :)	
136	Kvinna	61-70 år	En gång per år	Lång blomningsperiod	Ja	Ja varför inte, rent känslomässigt så skulle det kännas som en mer naturlig frihetskänsla av en sådan syn.	
137	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer	Ja	Ängslika landskap inger lugn, ro, glädje och frihetskänsla, vilket kan passa på en kyrkogård där döden och mörker står i centrum.	
138	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Nej	Nej gravarna ska få vara i focus. Ev plantering med låga blommor och då vid minneslunden.	
139	Kvinna	31-40 år	Varje vecka	Mycket blomning. Lång blomningsperiod	Ja	Förr när man endast slog "gräsmattan" med lie en gång om året så blommade det naturligtvis mer. Så egentligen är det bara en återgång till förr. Gillar det!	
140	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende. En mer modern tappning med nya idéer. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Nej	Då vet man ju tillslut inte vilket som är en "äkta" äng. Och vilket som är en kyrkogård. Tycker därför att man ska fortsätta skilja de åt. Och även för att närstående eller vänner ska ha någon speciell plats att gå till när de vill "besöka" de döda.	
141	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	så skulle mina föräldrar önska. Påminner om deras aktiva jordbruksarbete	
142	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning	Ja	Vissa parter på k-gården kan gärna ha ängsblomplantering men inte just på själva gravarna	
143	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	Jag uppskattar nog lugn och kontemplativ miljö på kyrkogården. Mer zenbuddistiskt, japanskt, kanske.....	
144	Kvinna	61-70 år	Mer sällan än en gång per år	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	Var i förhållande till gravstenarna skulle detta kunna växa? Det är vackert och finns det bara plats gillar jag idén. Finns kanske inte så ofta ytor där det skulle funka, men annars så :)	
145	Kvinna	51-60 år	Mer sällan än en gång per år	Mycket blomning	Ja	Vackert, vilsamt och med naturkänsla.	
146	Kvinna	41-50 år	Varje vecka	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Det ser mjukt och vackert ut, ofta är välskött = strikt, en äng mjukar upp!	
147	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Det skulle väl passa utmärkt i minneslunden! ! Härligt med många olika blommor!	
148	Kvinna	20-30 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Rofyllt och harmoniskt	Ja	Jag gillar den mer friväxande ängslika stilen och tror det hade passat bra även på kyrkogårdar. Framför allt då många besöker kyrkogårdar regelbundet är det ett stort plus om det är vackra och skiftar över säsongen så som ängsplanteringar gör	

149	Kvinna	51-60 år	Mer sällan än en gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Blir mer rofylt	
150	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende. Mycket blomning. Lång blomningsperiod	Ja	Blir mer rofylt då	
151	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning. Lång blomningsperiod	Ja	Det är vackert med färg och blommor. Miljömässigt bättre än gräs. Ger bra förutsättningar till bilen, humlor och fjärilar.	
152	Kvinna	20-30 år	Varje dag	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Nej	Vill att det ska se organiserat ut.	
153	Kvinna	31-40 år	Mer sällan än en gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Att vandra vidare till de foma ängarna. symbol för friheten och vilan efter döden, så självklart ja till ängliknande planteringar. (Sen borde det kanske snyggas till efter blomning)	
154	Kvinna	51-60 år	Mer sällan än en gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Vem uppskattar inte en vacker äng?!	Det är enligt min mening väldigt få minneslundar som är vackra och trevliga. Det är något du skulle kunna göra något åt när du tagit examen.
155	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Blommor är vackra, precis som livet. De lever och de dör, precis som människor. Jag har alltid föreställt mig att jag ska få vandra över en äng av blommor när jag dör.	
156	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger i månaden	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Ängsplanteringar är mycket vackra, och hade passat i tx närheten av en minneslund.	Ängsplanteringar som de som visas ovan är extremt arbetskrävande, betydligt mer så än gräsmatta eller perennrabatter. Något som få verkar ha insikt i.
157	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Kan vara så olika. Det är intressant med olika utformningar av kyrkogårdar.	Ja	På en och samma kyrkogård kan finnas olika "avdelningar" gärna någon mer ängslik.	
158	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Det ger rofylld känsla och att allt inte måste vara "perfekt"	Tycker också att man ska ta bort de stora gravbäddar med en massa grus och bara ha en sten med gräs och blommor runt om!
159	Kvinna	51-60 år	Varje vecka	En mer modern tappning med nya idéer. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Osäker	Ska se välvärdat ut	
160	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	Kyrkogården ska inte va någon äng ☐	Alla gravplatser ska va välskötta
161	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Gärna ängsblommor, de ger ett naturligt intryck!	
162	Kvinna	41-50 år	Varje dag	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Skulle gärna se fler blommande ängar dels för att bidra till ökad biotop, trevligare än många "sterila" grönytor, mjukar upp helhetsintrycket samt att det innebär mindre skötselbehov.	Fyllt i enkäten i egenskap av internutbild. växtlära för Malmö kyrkogårdsförvaltning. Lycka till. :) Kim
163	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer. Mycket blomning	Ja	Gamla kyrkogårdar känns omoderna, stela & svarta	Visst ska det finnas vintergrönt, men det vore vackert med klematis eller annan klängväxt. Lycka till! ☐
164	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Det är vackert.	
165	Kvinna	71-80 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Ger ett välkomnande intryck	
166	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer. Mycket blomning. Vackra buskar, trevliga platser att sitta.	Ja	Vackert med ängar, närmare himlen, naturen	fattas besöksalternativ för mig, jag kan besöka viss period (sommar) ofta, flera gånger per månad, olika kyrkogårdar, under vintern blir det bara ett par gånger kanske.
167	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Älskar ängsblommor och vet att flera av mina anhöriga som är på kyrkogården idag, hade favoriter bland dem. Kyrkogården blir naturligare.	Kyrkogården här är väldigt traditionell och är inte så välkomnande. Hade varit mer välkomnande med en äng.

168	Kvinna	41-50 år	Varje dag	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Skulle gärna se fler blommande ängar dels för att bidra till ökad biotop, trevligare än många "sterila" grönytor, mjukar upp helhetsintrycket samt att det innebär mindre skötselbehov.	Fyllt i enkäten i egenskap av internutbil. växtlärare för Malmö kyrkogårdsförvaltning. Lycka till. :) Kim
169	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger i månaden	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Kan säkert bli vackert	
170	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	En miljö som är harmonisk	Ja	Så länge det fortfarande ger en harmonisk känsla	
171	Kvinna	51-60 år	En gång per år	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod, Jag tycker om när kyrkogården smälter in i naturen. Vill gärna att det finns träd.	Ja	Jag tycker det ger en mycket vackrare och harmonisk känsla när kyrkogården smälter ihop med naturen i stället för att vara alltför strikt.	Jag skulle kunna tänka mej att en kombination av ängslika planteringar och kruklodade växter skulle kunna bli fint.
172	Man	71-80 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Ängsblommor för tanken till de grönskande ängar som Höga visan beskriver	
173	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Lång blomningsperiod	Ja	Ja det vore jättefint med såna planteringar! Tycker dock de är lite för färgstarka, intensiva och perenna för att kallas just äng men absolut, mer sänt.	
174	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	En plats i samklang med den naturliga topografin, artspecifika miljöer.	Ja	Den kyrkogård jag tänker på har tall, sandmark, skulle mycket väl kunna ha ängsblommor. Utanför de fina kyrkogårdsmurarna finns fina g gräs ängsblommor, ginstbuskar naturligt. Jag gillar att skapa utifrån det ursprungliga, komplettera förstärka. Samklang helt enkelt. Naturen möter det mera kultiverade.	Din äng skulle mycket väl passa på Skogskyrkogården i Falkenberg.
175	Kvinna	51-60 år	En gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Ger ett fridfullt och lugnande intryck.	
176	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Många träd som ger rumskänsla med taket.	Nej	En äng är en öppen plats och jag föredrar mer slutna rum	
177	Kvinna	61-70 år	Mer sällan än en gång per år	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Naturen är så vacker när det är vår och höst	
178	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Ser finare ut med blommor	
179	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Osäker	Kyrkogårdarna är ju mest gångar o gravplatser, så jag förstår inte var ängarna skulle placeras	
180	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Det är vackert o mjukar upp kyrkogården	
181	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Det är vackert med blommande fält	
182	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer	Ja	Ja, ängslik känsla skulle jag verkligen vilkomna. Med varierande blomning under perioden. Skulle vara trevligare att gå där och minnas sina saliga nära och kära då.	
183	Kvinna	51-60 år	En gång per år	En mer modern tappning med nya idéer, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Något att vila blicken på och låta tankarna vandra fritt.	
184	Kvinna	51-60 år	Aldrig	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Nej	Ser ovärdat ut!	
185	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	En kyrkogård skall vara vacker för att hedra de döda och det blir dem med blommor	
186	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	X	
187	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Det ser så vackert ut på bilderna och kan säkert vara till tröst för dem som nyligen mist någon. Stämningsfullt och rofyllt att bara sitta på en bänk och se ut över blommorna.	Roligt att det händer något nytt. Nu skulle man önska att man fick bli frystorkad också som var på gång för en massa år sen. Också bra för miljön.
188	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Drar till sig fjänlar o bin, marken får vila, ligga i träda. Vi har för få ängar, vildplockade blommor till midsommar påminner om barndomen.	

189	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Lång blomningsperiod	Ja	En bit av paradiset. Himlen på jorden	Det är som en hälsning från andra sidan med en äng av blommor. En ro och frid. Ett andetag och en suck. Och ögonen får en tröst när den får se all den prakt av blommor.
190	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning	Ja	Naturligt är vackrast!	
191	Kvinna	51-60 år	Mer sällan än en gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Kyrkogården skulle kunna vara delad i olika "rum".	
192	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning	Ja	Att få vila bland ängens blommor känns väldigt bra	
193	Kvinna	61-70 år	Varje vecka	Lång blomningsperiod, Träd, naturkänsla	Ja	Naturligt är vackert.	Besökte Vancouver i höstas - stor begravningsplats med ängsodlingsförsök på gång.
194	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Gemyt o naturlighet	
195	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lummigt, träd, bersåer osv	Ja	Vore trevligt om kyrkogårdarna fick mer parkkänsla.	
196	Kvinna	41-50 år	En gång per år	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Osäker	Spontant tänker jag att det tar för mycket fokus från gravarna	
197	Kvinna	51-60 år	En gång per år	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende, Lång blomningsperiod	Ja	Mer naturlig miljö	
198	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Lång blomningsperiod	Ja	Gäma vilda växter	
199	Kvinna	41-50 år	Mer sällan än en gång per år	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod, Varm omtänksam känsla och tryggt, lugnt	Ja	Det är både vilsamt och livgivande å alla kan hitta något för ögat, tanken.	
200	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Osäker	Krävs en del arbete för att hålla det snyggt och är inte säker på att kyrkoförvaltningen har ekonomi till detta.	
201	Kvinna	51-60 år	Aldrig	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Nej	Tror det skulle lätt kunna bli rörigt o svårskött	
202	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	En mer modern tapptning med nya idéer, Lång blomningsperiod	Ja	Tänker mig att det kan vara fint i en minneslund istället för bara gräs. Fjärilar och bi som samlar nektar på köpet.	
203	Man	41-50 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	Naturligt och vackert rogivande	
204	Kvinna	31-40 år	Mer sällan än en gång per år	Mycket blomning, Lång blomningsperiod	Ja	Ger en fridfull känsla	
205	Man	41-50 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Lång blomningsperiod	Ja	Tillbaka till naturen	
206	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Kan aldrig bli för mycket av blomsterprakten	Alltid vackert med blomster
207	Kvinna	31-40 år	Mer sällan än en gång per år	Lång blomningsperiod	Ja	Det är rogivande	
208	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger i månaden	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Osäker	Skulle förtä dom andra blommorna och ge ett vilt vuxet intryck.	
209	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	.	
210	Kvinna	61-70 år	Ett par gånger om året	En mer modern tapptning med nya idéer	Ja	Ja, ängslig känsla skulle jag verkligen vilkomna. Med varierande blomning under perioden. Skulle vara trevligare att gå där och minnas sina saliga nära och kära då.	
211	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger i månaden	En mer modern tapptning med nya idéer, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Ar det välskötta planteringar är det underbart! Tyvärr är det mycket svårare att få en äng vacker än att underhålla en "strikt rabatt".	
212	Kvinna	31-40 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning, Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.), Lång blomningsperiod	Ja	.	
213	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning	Ja	Det skulle vara som en hyllning till alla begravda och speciellt de om inte har någon som sköter graven.	Blommor ger ett lugn som man eftersträvar på en kyrkogård. Många med sorg som besöker sina nära och kära kan behöva detta och blir undemedvetet positivt påverkade ☐

214	Kvinna	41-50 år	Ett par gånger om året	Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Fridfullt o vändigt	
215	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning	Ja	Trevligt med perenna växter mycket blomning på stora ytor!	
216	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer. Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Vore vackert och opretenslöst med ängsblommor. Har jobbat på flera kyrkogårdar och alltid uppskattat de vilda områdena mest.	
217	Man	71-80 år	Mer sällan än en gång per år	Ett enkelt, klassiskt och traditionellt utseende. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Nej	Passar inte på en kyrkogård, möjligen i en minneslund	
218	Kvinna	41-50 år	Mer sällan än en gång per år	Mycket blomning	Osäker	Kanske på viss yta, ett blickfråg när man slår sig ner på en bänk. Annars är jag förtjust i just "vanlig" plantering på kyrkogårdar, gångar och rabatter. Ger ett lugn på något vis	
219	Kvinna	61-70 år	Varje vecka	Lång blomningsperiod	Ja	Jag tycker det passar på en kyrkogård mer än bara isbegorier pelargoner m.m mer naturlig miljö skulle uppskattas.	
220	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger om året	Mycket blomning. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.). Lång blomningsperiod	Ja	Det är vackert och ger en känsla av harmoni.	
221	Kvinna	51-60 år	Ett par gånger i månaden	Lång blomningsperiod	Ja	Tycker att det är så stelt och dystert som det är nu.	
222	Man	31-40 år	Ett par gånger i månaden	Mycket blomning. Lång blomningsperiod	Ja	Ängar är vackra och ger biologisk mångfald. Undvik "ängsblandning" o dyl då det är utländska växter i dem. Försök få höspill med mängder av frön från befintliga ängsmarker istället.	
223	Man	31-40 år	Ett par gånger om året	En mer modern tappning med nya idéer. Välskött (inget ogräs, välklippta häckar och gräsmattor etc.)	Ja	Hade vart trevligt!	
224	Kvinna	71-80 år	Ett par gånger i månaden	En mer modern tappning med nya idéer	Ja	Älskar blålocka, prästkragar, rödköver	Lycka till